

S A T U R N I N

Ř e š e n í

Upozornění:

Mezititulky nejsou součástí řešení. Slouží zde pouze k lepší orientaci posluchačů!

1.

Saturnin jednal v nutné obraně podle § 29 odst. 1 TZ, a tedy žádný trestný čin nespáchal.

Odůvodnění útoku:

Jednání Pěničky, který s napřaženou šavlí běžel na Oulického a přitom vyhrožoval, že jej „rozseká“, je protiprávní jednání, bezprostředně hrozící porušením zájmu na ochraně života člověka, tj. zájmu chráněného trestním zákonem, a tedy útokem ve smyslu ustanovení § 29 odst. 1 TZ o nutné obraně.

Skutečnost, že Pěničkův duševní stav byl být takový, že nebyl vůbec schopen rozpoznat protiprávnost svého jednání, tj. že byl v době činu nepřičetný (§ 26 TZ) a nebyl tedy trestně odpovědný, je bez významu, protože útok musí být objektivně protiprávní, nemusí však být v konkrétním případě trestným činem, tedy nemusí být spáchán trestně odpovědnou osobou.

Odůvodnění oprávnění jednat v nutné obraně:

V nutné obraně může jednat nejen sám napadený, ale kdokoliv (tzv. pomoc v nutné obraně). Saturnin tak mohl odvracet útok proti životu Oulického.

Odůvodnění újmy, která byla způsobena Pěničkovi:

Důsledek spočívající v tom, že Pěničkova noha zůstala trvale chromá, je ochromením údu, a tedy těžkou újmou na zdraví ve smyslu § 122 odst. 2 písm. c) TZ.

Odůvodnění „přiměřenosti“ obrany:

Z jednání Pěničky (pohrůžka „rozsekání“ šavlí) hrozila Oulickému újma v podobě usmrcení. Saturnin chtěl Pěničku střelbou slepými náboji vystrašit a zahnat tak na útěk. Vystrašení útočnicka a jeho zahnání na útěk, jak si Saturnin obranu představoval, není rozhodně obranou, která by byla (co do intenzity a způsobené újmy) zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.

Saturnin ovšem ve skutečnosti Pěničkovi způsobil těžkou újmu na zdraví, což nezamýšlel. Avšak ani ve skutečnosti způsobená těžká újma na zdraví útočnicka, z jehož jednání hrozilo způsobení smrti, není obranou, která by byla (co do intenzity a způsobené újmy) zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.

Závěr:

Saturnin svým činem odvracel přímo hrozící útok na zájem chráněný trestním zákonem a obrana nebyla zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku, tedy jednal v nutné obraně podle § 29 TZ.

2.

Kateřina spáchala pokus přečinu zatajení věci podle § 21 odst. 1, § 219 odst. 1, 2 TZ ve vícečinném souběhu s přípravou zločinu loupeže podle § 20 odst. 1, § 173 odst. 1 TZ.

Odůvodnění zatajení:

Kateřina našla truhličku s domnělými cennostmi, nevědouce, komu patří, ji odnesla a rozhodla se její obsah prodat. Prodej věci je majetková dispozice, ke které je oprávněn zásadně pouze vlastník věci. Kateřina si tedy přisvojila cizí věc, která se do její moci dostala nálezem, což naplňuje zákonné znaky přečinu zatajení věci podle § 219 odst. 1 TZ.

Odůvodnění kvalifikované skutkové podstaty:

Kateřina se domnívala, že hodnota domnělých cenností je více jak půl milion korun a že tedy jejich prodejem získá nejméně půl milionu korun. Taková částka představuje značný prospěch podle § 138 odst. 1, 2 TZ.

Kateřina chtěla prodejem domnělých cenností pro sebe opatřit značný prospěch, což naplňuje zákonné znaky kvalifikované skutkové podstaty přečinu zatajení věci podle § 219 odst. 2 TZ.

Odůvodnění přečinu:

Na úmyslný (§ 13 odst. 2 TZ) trestný čin zatajení věci podle § 219 odst. 2 TZ stanoví zákon trest odnětí svobody, jehož horní hranice činí 5 let. Podle § 14 odst. 2 TZ jde proto o přečin.

Odůvodnění pokusu:

Skutečná hodnota šperků a kamínků nepřevyšovala tisíc korun. K opatření značného prospěchu tak nedošlo. Jednání, záležející v nabídce domnělých cenností ke koupi klenotníku s tím, že zisk z jejich prodeje bude nejméně půl milionu korun, je jednání, které má bezprostřední význam pro opatření značného prospěchu, tedy jednání bezprostředně směřující k dokonání kvalifikované skutkové podstaty přečinu zatajení věci podle § 219 odst. 2 TZ, přičemž k opatření značného prospěchu, tj. k dokonání, nedošlo. Jde tedy o jednání ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 TZ.

[Možno argumentovat rovněž ustanovením § 18 odst. 3 TZ o pozitivním skutkovém omylu.]

Odůvodnění násilí a loupeže:

Lstivé podání uspávacího prostředku do kávy dr. Vlacha v úmyslu, aby usnul, je uvedení do stavu bezbrannosti lstí, a podle § 119 se považuje za spáchání činu násilím. Použití násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci (hodinek) naplňuje zákonné znaky zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 TZ.

Odůvodnění návodu a pomoci:

Jednání záležející ve vyvolání rozhodnutí v jiné osobě spáchat trestný čin je návodem ve smyslu ustanovení § 24 odst. 1 písm. b) TZ. Jednání záležející v poskytnutí prostředku ke spáchání trestného činu jiné osobě je pomocí ve smyslu ustanovení § 24 odst. 1 písm. c) TZ. Jednotlivé formy účastenství jsou ovšem navzájem ve vztahu subsidiarity a pachatel se přičítá zásadně pouze nejzávažnější forma, tj. v daném případě návod podle § 24 odst. 1 písm. b) TZ.

Odůvodnění přípravy loupeže:

Jednání Milouše záležející v tom, s uspávacím prostředkem šel do knihovny, kde jej chtěl nalít do kávy dr. Vlacha, je vytváření podmínek pro spáchání trestného činu, a tedy jednáním ve stadiu přípravy podle ustanovení § 20 odst. 1 TZ. Milouš však do knihovny ani nedošel a připojil se ke slečně Barboře, tedy o nalití uspávacího prostředku do kávy a o zmocnění se hodinek se ani nepokusil. Není tak splněna podmínka tzv. akcesority účastenství, obsažená v návěti § 24 odst. 1 TZ.

V takovém případě je účastenství ve formě návodu posuzováno jako forma přípravy podle ustanovení § 20 odst. 1 TZ.

Odůvodnění zločinu a trestnosti přípravy:

Na úmyslný (§13 odst. 2 TZ) trestný čin loupeže podle § 173 odst. 1 TZ stanoví zákon trest odnětí svobody, jehož horní hranice činí 10 let. Podle ustanovení § 14 odst. 3 TZ jde proto o zločin, resp. o zvlášť závažný zločin. Podle § 173 odst. 5 je u zvlášť závažného zločinu loupeže příprava trestná.

Odůvodnění vícečinného souběhu:

Skutek je souhrn všech vnějších projevů pachatelovy vůle, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním.

Kateřina měla nejdříve vůli присвоjit si truhličku s údajnými cennostmi a prodat je. Tuto vůli projevila tím, že si truhličku vzala a nabídla ji ke koupi klenotníku. Tím porušila zájem na ochraně majetku. Teprve poté, kdy se jí transakce nezdařila a dr. Vlach si ji dobíral, pojala vůli ho nechat uspat a vzít mu hodinky. Tuto vůli projevila tím, že v Miloušovi vyvolala rozhodnutí tak učinit. Tím ohrozila zájem na ochraně svobody a majetku člověka.

Jde proto o dva samostatné skutky, které byly spáchány dříve, než byl za jeden z nich vyhlášen soudem odsuzující rozsudek. Jedná se proto o souběh vícečinný.

Závěr:

Kateřina tedy

- jednak si přisvojila cizí věci, která se do její moci dostala nálezem, a takové jednání bezprostředně směřovalo k opatření značného prospěchu pro sebe, jehož se dopustila v úmyslu opatřit sobě značný prospěch, přičemž k opatření značného prospěchu, tj. k dokonání, nedošlo,
- jednak uskutečnila jednání, které záleželo v návodu ke zvláště závažnému zločinu, spočívajícím v uvedení jiného do stavu bezbrannosti lstí v úmyslu zmocnit se cizí věci, přičemž nedošlo ani k pokusu, ani k dokonání činu.

3.

Samosoudce mimo hlavní líčení trestní stíhání zastaví podle § 231 odst. 1 TŘ ve spojení s § 223 odst. 1 TŘ a z důvodu § 11 odst. 1 písm. i) TŘ (a nařízené hlavní líčení zruší).

Odůvodnění příslušnosti samosoudce:

Trestný čin ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 odst. 1 TZ je nedbalostní trestný čin, a tedy podle § 14 odst. 2 TZ přečin.

Na přečin ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 odst. 1 TZ stanoví zákon trest odnětí svobody s horní hranicí jednoho roku, tedy nepřevyšující 5 let. Podle § 314a odst. 1 TŘ bude řízení o takovém činu konat samosoudce.

Odůvodnění potřeby souhlasu poškozeného s trestním stíháním:

Obviněná slečna Barbora a poškozený účetní Sláma byli sourozenci.

Podle § 163 odst. 1 TŘ trestní stíhání pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 TZ, proti tomu, kdo je ve vztahu k poškozenému osobou, vůči níž by měl poškozený jako svědek právo odepřít výpověď (§ 100 odst. 2 TŘ), lze zahájit a v již zahájeném trestním stíhání pokračovat pouze se souhlasem poškozeného. Podle § 100 odst. 2 TŘ je svědek oprávněn odepřít vypovídat, jestliže by výpovědí způsobil nebezpečí trestního stíhání mimo jiné též svému sourozenci.

Z toho vyplývá, že trestní stíhání slečny Barbory je přípustné pouze se souhlasem poškozeného Slámy.

Odůvodnění možnosti zpětvzetí souhlasu:

Podle § 163 odst. 2 TŘ může souhlas s trestním stíháním poškozený výslovným prohlášením vzít kdykoliv zpět, a to až do doby, než se odvolací soud odebere k závěrečné poradě. Sláma svůj souhlas s trestním stíháním slečny Barbory vzal zpět výslovným prohlášením dokonce ještě předtím, než samosoudce vůbec zahájil hlavní líčení.

Odůvodnění nepřipustnosti trestního stíhání:

Je-li trestní stíhání podmíněno souhlasem poškozeného, a jestliže souhlas poškozeného s trestním stíháním byl vzat zpět, zakládá tato skutečnost důvod nepřipustnosti trestního stíhání podle § 11 odst. 1 písm. i) TŘ.

Odůvodnění zastavení trestního stíhání:

Překážka nepřipustnosti trestního stíhání podle § 11 TŘ je v hlavním líčení důvodem pro zastavení trestního stíhání podle § 223 odst. 1 TŘ.

Odůvodnění rozhodování mimo hlavní líčení:

Prohlášení Slámy o tom, že bere svůj souhlas s trestním stíháním zpět, bylo učiněno až poté, co samosoudce nařídil hlavní líčení, ale ještě předtím, než bylo hlavní líčení zahájeno. Vyjde-li mimo hlavní líčení najevo některá z okolností odůvodňujících zastavení trestního stíhání podle § 223 odst. 1 TŘ, rozhodne samosoudce mimo hlavní líčení o zastavení trestního stíhání.

(Nařízené hlavní líčení pak samosoudce zruší.)

4.

Postup soudu nebyl správný. Předseda senátu soudu pro mládež měl podle § 186 písm. a) TŘ nařídit předběžné projednání obžaloby, ve kterém mělo být podle § 188 odst. 1 písm. a) TŘ rozhodnuto o předložení věci Vrchnímu soudu v Praze k rozhodnutí o příslušnosti soudu.

Odůvodnění řízení proti mladistvému:

Milouš čin spáchal krátce před svými osmnáctými narozeninami. Podle § 2 odst. 1 písm. c) ZSVM tedy trestný čin spáchal jako mladistvý.

Obžaloba na Milouše byla podána přesně v den jeho devatenáctých narozenin. To nutně znamená, že samotné trestní stíhání (§ 160 odst. 1 TŘ) proti Miloušovi muselo být zahájeno v době, kdy ještě nedovršil devatenácti let.

Podle § 73 odst. 1 písm. b) ZSVM se tak na řízení vedeném proti Miloušovi použijí zvláštní ustanovení o řízení ve věcech mladistvých.

Odůvodnění příslušnosti senátu:

Na trestný čin šíření toxikomanie podle § 287 odst. 3 TZ stanoví zákon trest odnětí svobody, jehož horní hranice činí 8 let. Podle § 314a odst. 1 TŘ a contrario povede o takovém trestném činu řízení senát.

Odůvodnění příslušnosti okresního soudu:

Podle § 4 ZSVM soudnictví ve věcech mladistvých vykonávají soudy pro mládež.

Na trestný čin šíření toxikomanie podle § 287 odst. 3 TZ stanoví zákon trest odnětí svobody, jehož dolní hranice činí 2 roky a nestanoví za něj výjimečný trest (§ 17 odst. 1 TŘ), nejde o trestný čin spáchaný prostřednictvím investičních nástrojů (§ 17 odst. 1 písm. b/ TŘ) ani o žádný z taxativně vyjmenovaných trestných činů (§ 17 odst. 1 písm. a/, c/ a d/ TŘ).

Z § 16 a § 17 TŘ a contrario vyplývá, že věcně příslušným soudem pro mládež je okresní soud, resp. soud okresnímu soudu postavený na roveň.

Odůvodnění místní příslušnosti soudu:

Podle § 37 odst. 1 ZSVM koná řízení zásadně soud pro mládež, v jehož obvodu obviněný bydlí. Jestliže v době podání obžaloby již Milouš bydlel v Dejvicích, potom místně příslušným soudem pro mládež je Obvodní soud pro Prahu 6.

Obžaloba státního zástupce byla proto podána u nepřislušného soudu pro mládež.

Odůvodnění předběžného projednání obžaloby:

Jestliže předseda senátu soudu pro mládež postupem podle § 185 odst. 1 TŘ zjistí, že daný soud pro mládež není místně příslušný, potom podle § 186 odst. 1 písm. a) TŘ nařídí předběžné projednání obžaloby.

Odůvodnění rozhodnutí soudu:

V předběžném projednání obžaloby senát podle § 188 odst. 1 písm. a) TŘ rozhodne o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti soudu, který je nejbliže společně nadřízen danému soudu a soudu, jenž je podle něj příslušný.

Nejbliže společně nadřízeným soudem Okresnímu soudu Praha–západ (Středočeský kraj) a Obvodnímu soudu pro Prahu 6 (Hlavní město Praha) je Vrchní soud v Praze.

5.

Pěnička uprchl z ústavu pro výkon zabezpečovací detence (§ 100 odst. 4 TZ).

Odůvodnění zabezpečovací detence:

Spáchání trestného činu ve stavu vyvolaném duševní poruchou pachatelem, jehož další pobyt na svobodě je nebezpečný, je zákonným důvodem jak pro uložení ochranné výchovy podle § 99 odst. 2 písm. a) TZ, tak pro uložení zabezpečovací detence podle § 100 odst. 2 písm. a) TZ (zde navíc při splnění ještě dalších podmínek).

Ze zadání však vyplývá, že k útěku Pěničky z ústavu došlo „v den, kdy, tak jako před rokem, mělo být rozhodováno o jeho dalším setrvání v ústavu“.

Rozhodování o dalším trvání ochranného léčení je prováděno ve dvouletých cyklech (§ 99 odst. 6 TZ). Rozhodování o dalším trvání zabezpečovací detence je prováděno v jednoročních cyklech (§ 100 odst. 5 TZ).

Pěnička tedy byl v zabezpečovací detenci.

Odůvodnění ústavu pro výkon zabezpečovací detence:

Podle § 100 odst. 4 TZ se zabezpečovací detence vykonává v ústavech pro výkon zabezpečovací detence.

Pěnička tedy uprchl z ústavu pro výkon zabezpečovací detence.

6.

Zpráva mohla být pravdivá ze předpokladu, že pachatel byl odsouzen k trestu odnětí svobody na doživotí a soud současně rozhodl o tom, že podle § 54 odst. 4 TZ doba výkonu trestu ve věznici se zvýšenou ostrahou se pro účely podmíněného propuštění do doby výkonu trestu odnětí svobody nezapočítává.

Odůvodnění zvýšené ostrahy:

Podle § 54 odst. 1 TZ se výjimečným trestem rozumí jednak trest odnětí svobody nad 20 až do 30 let, jednak trest odnětí svobody na doživotí.

Podle § 56 odst. 2 písm. d) TZ soud zařadí pachatele, kterému byl uložen výjimečný trest, do věznice se zvýšenou ostrahou.

Odůvodnění lhůty pro podmíněné propuštění:

Podle § 88 odst. 5 TZ může odsouzený, kterému byl uložen trest odnětí svobody na doživotí, žádat o podmíněné propuštění až po výkonu 20 let tohoto trestu.

Odůvodnění „prodloužení“ lhůty:

Podle § 57 odst. 4 písm. a) TZ z věznice se zvýšenou ostrahou lze přeřadit odsouzeného, kterému byl uložen trest odnětí svobody na doživotí, až po vykonání 10 let tohoto trestu.

Podle § 54 odst. 4 TZ v případě pachatele, kterému byl uložen trest odnětí svobody na doživotí, může soud rozhodnout, že doba výkonu trestu ve věznici se zvýšenou ostrahou se pro účely podmíněného propuštění do doby výkonu trestu odnětí svobody nezapočítává.

Lhůta 20 let (§ 88 odst. 5 TZ) tak začne běžet teprve po 10 letech výkonu trestu.

O podmíněné propuštění tak bude moci odsouzený požádat až po vykonání 30 let trestu odnětí svobody na doživotí.

7.

Rozhodnutí odvolacího soudu bylo v rozporu s § 259 odst. 5 písm. b) TŘ.

Odůvodnění správné právní kvalifikace:

Předchozí použití násilí (opakované silné udeření prodavačky) v úmyslu zmocnit se cizí věci (zouváku) naplňuje zákonné znaky zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 TZ a nikoliv přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d) TZ.

Na loupež podle § 173 odst. 1 TZ stanoví zákon trest odnětí svobody s horní hranicí 10 let, zatímco na krádež podle § 205 odst. 1 TZ stanoví zákon trest odnětí svobody s horní hranicí 2 let. Loupež je tedy těžší trestný čin, než krádež.

Odůvodnění možnosti apelace:

Podle § 259 odst. 3 TŘ se odvolací soud může odchýlit od skutkového zjištění soudu prvního stupně, jestliže provede znovu některé pro skutkové zjištění podstatné důkazy provedené již v hlavním líčení. Mohl tedy znovu Krbce, prodavačku i svědka vyslechnout.

Podle § 259 odst. 3 TŘ může odvolací soud sám ve věci rozhodnout, je-li možno nové rozhodnutí učinit na podkladě skutkového stavu, který byl důkazy provedenými před odvolacím soudem změněn. Mohl tedy ve věci rozhodnout.

Podle § 259 odst. 5 TŘ může odvolací soud změnit rozsudek v neprospěch obžalovaného jen na základě odvolání státního zástupce, jež bylo podáno v neprospěch obžalovaného. Mohl tedy zpřísnit právní kvalifikaci i trest.

Odůvodnění "výluky" z možnosti apelace:

Podle § 259 odst. 5 písm. b) TŘ však může odvolací soud uznat obžalovaného vinným těžším trestným činem, jen pokud jej takovým trestným činem mohl uznat vinným již soud prvního stupně.

Již soud prvního stupně by mohl obžalovaného uznat vinným těžším trestným činem, pokud by

- a) již v obžalobě byl skutek posouzen jako takový těžší trestný čin (tj. podle přísnějšího ustanovení zákona),
- b) obžalovaný byl soudem prvního stupně upozorněn na možnost posuzování skutku jako takový těžší trestný čin (tj. podle přísnějšího ustanovení zákona).

Ze zadání otázky vyplývá, že v obžalobě byl skutek posouzen jako přečin krádeže a soud neupozornil obžalovaného na možnost přísnějšího právního posouzení skutku.

Proto soud prvního stupně nemohl sám obžalovaného uznat vinným těžším trestným činem.

Proto ani odvolací soud nemůže využít možnost, kterou mu trestní řád (jako projev apelačního principu) dává v § 259 odst. 3, tj. po provedení potřebných důkazů ve veřejném zasedání rozhodnout sám ve věci na základě změněného skutkového stavu.

Odůvodnění správného postupu:

Odvolacímu soudu by za dané situace nezbylo, než rozsudek soudu prvního stupně podle § 258 odst. 1 písm. d) TŘ zrušit a věc podle § 259 odst. 1 TŘ vrátit tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí se závazným právním názorem (§ 261 odst. 1 TŘ), neboť zjištěnou vadu nelze odstranit ve veřejném zasedání o odvolání.

[Dalším důvodem pro vrácení věci by byla skutečnost, že o trestném činu loupeže podle § 173 odst. 1 TZ by měl vést řízení senát a nikoliv samosoudce.]